

INNEHÅLL

INLEDNING

1659 Folkhälsans stöttepelare
Ändå är barnvaccinationerna en het fråga *Bernt Alm*

KLINIK OCH VETENSKAP

1660 Nya vaccinationer aktuella för barn- och skolhälsovården
Birger Trollfors

1665 Vaccinscheman inom EU behöver göras mer lika
Rose-Marie Carlsson, Leif Gothefors, Marta Granström

1670 Vaccination ger bra immunsvaret hos barn *Sven Arne Silfverdal*

1675 Specialistmottagning skraddarsyr vaccinationer
Bernice Aronsson, Margareta Blennow

1680 Samhällsekonomiska konsekvenser av vacciner
Annika Bergman, Ulf Persson

1685 Socialstyrelsen har sista ordet
Anders Lindberg, Maria Möllergren, Anders Tegnell

Illustrationer och grafik:
Jakob Robertsson/Typoform

GÄSTREDAKTÖR:

BERNT ALM

(presentation, se artikel bredvid). Som gästredaktör har Bernt Alm bistått redaktionen med planering, granskning och artikelurval.

Läkartidningens teman ska förstärka det medicinska innehållet och ge en helhetsbild av aktuella medicinska områden. Nästa tema finns i Läkartidningen nr 26-27 som utkommer den 25 juni 2008. Temat då kommer att vara Immunterapi vid astma.

FOLKHÄLSANS STÖTTEPELARE

Ändå är barnvaccinationerna en het fråga

BERNT ALM, med dr, barnhälsovårdsöverläkare, Landstinget Halland, Kungsbacka
bernt.alm@medfak.gu.se

Vaccinationer har sedan länge varit ett ämne för debatt. Trots att det är odiskutabelt att det knappast finns någon åtgärd (möjligen förutom förbättrad levnadsstandard) som medfört större vinster för folkhälsan än vaccinationer, har de omgivits med både fascination och skepsis. Den sannolikt positiva grundinställningen till vaccinationer varierar, och under det senaste decenniet har vi sett exempel på både avståndstagande med sjunkande vaccinationstäckning (exemplet vaccin mot mässling, påssjuka och röda hund [MPR]) och en mer positiv inställning och ökande täckning.

För åtta år sedan hade Läkartidningen en svit artiklar om barnhälsovård – i samband med en »state of the art«-konferens om barnhälsovårdens betydelse för barns hälsa.

Vid planeringen av ett barnhälsovårdstema blev det tydligt att inställningen till vaccinationer förändrats. Vi hade just tagit oss upp ur en svacka med nästan katastrofala täckningssiffror för MPR-vaccinationen och stod inför en situation med nya vacciner som började efterfrågas allt mer. Den tidigare skepsisen mot vaccinationer föreföll som bortblåst.

Denna situation, tillsammans med en avvaktande inställning från berörda myndigheter, gjorde att temat blev just vaccinationer inom barn- och skolhälsovården.

Målsättningen har varit att spegla denna nya situation, där vi inte längre behöver argumentera för vacciner och deras värde, utan i stället måste fråga oss om vi har råd att införa ytterligare ett vaccin i det allmänna programmet. Vi försöker belysa läget i Sverige och i Europa, ekonomiska och legislativa aspekter, teoretisk immunologi och praktisk klinisk verksamhet.

Den första fråga som infinner sig är

förstås vilka nya vacciner som står på tur? Birger Trollfors beskriver i sin artikel dagens allmänna vaccinationsprogram och de potentiella vaccinkandidaternas fördelar och nackdelar. Han argumenterar för ett snabbt införande av vaccin mot pneumokocker, rotavirus, papillomvirus, hepatit B-virus och varicellavirus.

Nu låter sig inte detta göras hur som helst i en organisation som inte har oändliga resurser. Därför måste en hälsoekonomisk analys utföras, och vilka överväganden som då görs belyses av Annika Bergman och Ulf Persson.

Att sedan väga kostnader mot samhällsnytta och ta det slutliga beslutet om införande av ett vaccin i det allmänna vaccinationsprogrammet ligger på Socialstyrelsen, och dessa överväganden beskrivs av Anders Lindberg, Maria Möllergren och Anders Tegnell.

I den verklighet som dagens barn lever i, med föräldrar som flyttar runt i Europa och världen, behöver ofta speciella vaccinationsscheman sys ihop. Rose-Marie Carlsson, Leif Gothefors och Marta Granström beskriver vaccinationsscheman inom EU – trots allt är det påfallande hur stora likheterna är mellan de olika ländernas scheman.

Den teoretiska bakgrunden, med de speciella förhållanden som råder vid vaccination av små barn, beskrivs av Sven Arne Silfverdal, som också ger svar på de vanligaste praktiska frågorna om doser, intervall och biverkningar.

Just biverkningar av vacciner har alltmör kommit i centrum, och vi måste ha en ständig beredskap för att kunna hantera dessa. Hur en specialistmottagning som kan hantera oro för vacciner och deras biverkningar kan fungera, belyses av Bernice Aronsson och Margareta Blennow.

Vaccinationsfrågan är naturligtvis outtömlig, allt ryms inte här i temat. Vår förhoppning är dock att vi har speglat en liten del av vaccinationsverksamheten 2008. ■